

Nr 708

Av herrar **Boo** och **Gustavsson** i Alvesta, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.

(Lika lydande med motion nr 586 i Första kammaren)

Folkhögskolans ställning har under senare år diskuterats intensivt, särskilt bland lekmän med grundläggande kunskap om dess betydelse för organisationssverige. Härvid har bl. a. skolformens roll för ungdomsarbetet understrukits.

En rad rent destruktiva tendenser inom ungdomsvärlden ägnas stort utrymme i denna debatt: det ökade alkoholmissbruket i allt lägre åldrar, missanpassningsfenomen av skilda slag osv. Men samtidigt måste framhållas, att ungdomens eget idéburna organisationsliv växer sig allt starkare och aldrig synes ha nått fler ungdomar än nu. Allt fler ungdomar önskar tillbringa sin fritid under aktiv gruppverksamhet och allt fler är engagerade i de interna organisationsdebatterna rörande åskådnings- och samlevnadsproblem. Detta är positiva tendenser, värda att understödja.

Samhällets insatser för att främja det frivilliga ungdomsarbetet och då särskilt ungdomsledarskolningen framstår mot bakgrund av organisationslivets egna ansträngningar som halvhjärtade, utan verkligt engagemang och utan långsiktig progressiv målsättning. Det framstår för oss som synnerligen angeläget, att man vid en debatt om folkhögskolans framtid för in dessa frågor i bilden.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 54 erinras om de förslag och beslut som 1957 års riksdag fattade rörande folkhögskolans framtida ställning och uppgifter. Någon mera detaljerad studie över erfarenheterna och verkningarna av denna reform synes emellertid inte ha gjorts, och den belysning av folkhögskolans framtid som där lämnas utgör därför huvudsakligen ett referat av fem år gamla synpunkter.

Den behandlade folkhögskolepropositionens verkningar har enligt vår mening inte medfört någon väsentlig utbyggnad av skolformen. Samverkan mellan det frivilliga folkbildningsarbetet och folkhögskolan bedrivs fortfarande synnerligen extensivt på s. k. försöksnivå. Ett målmedvetet samarbete mellan ungdomsorganisationerna eller folkrörelserna i stort och folkhögskolan har över huvud taget inte kommit till stånd. I viss utsträckning synes de nuvarande statsbidragsbestämmelserna fortfarande för-

hindra eller i varje fall försvåra för folkhögskolorna att inlemmas i det allmänna folkbildnings- och ungdomsarbetet.

Den glädjande upprustning som vetenskaplig forskning är föremål för i vårt land och den reform av grundskolan som vi nu är i färd med att genomföra, den upprustning av gymnasieorganisationen som är i sikte och den ytterligare förbättring av flertalet andra skolor utöver de obligatoriska som skett eller nu sker har ingen motsvarighet i strävandena att förbättra det folkliga kulturarbetet. Tvärtom synes folkhögskolans villkor relativt sett ha försämrats. Detta är så mycket mer beklagligt som den ökade fritiden gett och kommer att ge människor ökade möjligheter — och även behov — av meningsfull fritidssysselsättning. Folkhögskolans möjligheter att bistå folkbildnings-, ungdoms- och andra folkrörelseorganisationer i fullgörandet av denna viktiga uppgift har inte på långt när tillvaratagits.

Diskussionen om folkhögskolans framtid i föreliggande proposition glider enligt vår uppfattning förbi dessa problem, vilket måste synas oförståeligt för alla dem som i grunden inifrån känner de folkliga rörelsernas uppbyggnad, uppgifter och strävanden samt i detta sammanhang ser folkhögskolans centrala uppgifter för det folkliga kulturarbetet.

Inom ramen för folkbildningsarbetet har såväl etisk och estetisk debatt som en fördjupad behandling av det demokratiska samhällets centrala samarbetsproblem under senare år fått vidgat utrymme och pekar nu mot ett allmänt fritidsengagemang som ställer individen i centrum både för samhällsarbetet och för de stora folkliga rörelsernas strävanden. Vi är lyckliga nog att i vårt samhälle kunna bygga medborgerligt engagemang på skolning till ansvarstagande, på målinriktad opinionsbildning inom stora folkliga rörelser, som bär upp de livs- och samhällsstyrande ideal på vilka vårt samhälle ytterst bygger.

Alla väsentliga idékretsar här i landet bärs även upp av ett omfattande organiserat ungdomsarbete. Inom detta har ledarskolningen för grupporienterad verksamhet ägnats allt större uppmärksamhet och givits allt större resurser. Konkurrensen om ungdomarnas intresse, med masskommunikationsmedlen och av reklamindustrien skickligt sålda förströelser, tidsfördriv utan personlighetsutvecklande värde, men ofta med direkt destruktiva verkningar, kräver att det frivilliga ungdomsarbetet oavslåttligt bedriver experimentverksamhet syftande till att skapa ett åldersriktigt material och grupporienterade verksamhetsformer som ger utlopp för ungdomarnas aktivitet och stärker gemenskapen med de värderingar som vi önskar skall forma deras ställningstaganden, deras idealbildning. Främst för det frivilliga ungdomsarbetet men även för folkbildningsarbetet kan folkhögskolan spela en avgörande roll i ledarskolningen. Motsvarande möjligheter har folkhögskolan, för att nämna bara ytterligare ett exempel, i fråga

om utbildning av våra kommunala förtroendemän, en fråga som i framtiden måste ägnas allt större uppmärksamhet.

Härför krävs enligt vår uppfattning, att folkhögskolorna ges en organisatoriskt friare ställning än vad nu är fallet såväl vad det gäller kursernas uppläggning, längd och specialinriktning som vad det gäller deras ekonomiska och administrativa resurser att klara den kanske mera mångomfattande kursverksamhet de i framtiden bör kunna ge.

Samtidigt är det angeläget, att den utredning beträffande folkhögskolans framtida uppgifter vi härmed föreslår sker i nära anknytning till den utredning som närmare skall pröva fackskolornas utformning. Med hänsyn till att målsättningen för en utredning om folkhögskolans framtida ställning i enlighet med de riktlinjer vi här velat ange ligger betydligt utöver folkhögskolans anpassning till den blivande fackskolan anser vi en separat utredning vara att föredra samt att den förutom representanter för olika politiska partier bör få ett starkt inslag av företrädare dels för folkhögskolan, dels för de fria folk- och folkbildningsrörelserna.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam utredning om folkhögskolans framtida ställning och arbetsuppgifter i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 23 mars 1962

Karl Gust. H. Boo

Rune Gustavsson